

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . . 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 20

Az utolsó felvonás.

A végtelennek látszó Dreyfus-ügy, a mely oly nagy rázkódtatásnak tette ki Franciaországot s öt esztendőn keresztül oly nagy port vert fel az egész európai sajtóban, ma befejezést nyert.

Dreyfust ma reggel fél háromkor kibocsátották börtönéből, — ezt a hírt vitte ma szét a távirat a szélrózsa minden irányában.

A rennesi hadbíróság politikus ítélete után nem is lehetett mást várni. Igaz, hogy Loubet elnök, mikor a semmitőszék a revíziót elrendelte, határozottan megígérte, hogy bármilyen legyen is az ítélet, érvényt szerez annak. Ámde a hadbíróság ítélete olyan, hogy azzal alig áll ellentétben a megkegyelmezés, melyet ma az elnök gyakorolt az elítélt kapitánynyal. A hazaárulásban bűnösnek mondotta ki Dreyfust a hadbíróság, de ennek dacára enyhítő körülményeket vett figyelembe s halálbüntetés helyett 10 esztendei börtönt szabott reá. Az elnök tovább haladt a hadbíróság által kijelölt uton s megkegyelmezett a hazaárulásért elítélt bűnösnek, ki öt esztendőt úgy is kitöltött az Ördögzigeten.

Ezzel szabadságát visszanyerte Dreyfus, de az elnöki kegyelem rehabilitációt nem nyújt neki. Dreyfus pedig lemondott az újabb revízióról.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hadak útja.

— Históriai ének több szakaszban. —

Feljegyző: **Buksy.**

Mindenek előtt ott kezdem a dolgot, hogy kisdéd énekünkben lehetőleg több legyen a valóság, mint a kötött elem; azonkívül pedig mindenha, valahányszor valóságtól eltérő dolgok adódnak elő, az illető pakszus mellé csillagot, vagy egyéb ilyesféle figyelmeztetőt szurunk. Ezzel tartozván az igazsághoz mereven ragaszkodó, továbbá kritikus elméknek.

Igy, előre bocsátván a szükségeseket, minden különösebb invokáció nélkül üstökön ragadjuk az események folyamát és megkezdjük, amint következik:

Első ének.

A haldokló 19-ik, mégis a küszöbön álló 20-ik századok találkozó pontjánál, úgy 1899. derekán halovány piros papirosok röppentek, szanaszét, országsherte. Ezek a bizonyos papirosok sokkal is bántóbb adatokat tartalmaztak, mint a közel jelenben és közelmúltban kiadott bármely más nyomatott, vagy írott papiros. Mert lám az adóintésk nyomán mindenütt méltatlan keserű harag fakad, — a biz-

A jogászok vitakozhatnak az ítélet és a megkegyelmezés ténye felett, melyet revizionisták és antirevizionisták egyformán győzelmüknek tekinthetnek, de a közvélemény ezuttal a politikusokkal tart, örül, hogy vége van ennek a kinos ügynek s joggal reményli, hogy visszatér a sokat zaklatott Franciaországnak régóta nélkülözött nyugalma.

És erre a reménységre alapot nyújt egy másik szenzációs hír, mely Párisból érkezik s azt újságolja, hogy *Guérin és társai megadták magukat.*

Több mint egy hónapig tartotta magát a nagy világváros közepén az elszánt antiszemita vezér 14 társával, kiket azért üldözött a köztársaság rendőrsége, mert állítólag összeesküvést szöttek a köztársaság ellen s tervük kivitelére a Dreyfus-pör által keltett izgatottságot akarták felhasználni, egyetértve a hadsereg főbb vezéreivel, kik nehezteltek a köztársasági kormányra a miatt, hogy a hadsereg tekintélyét aláásták s kiszolgáltatták őket a revizionisták támadásainak.

A rennesi ítélet azonban arról tett tanuságot, hogy nem sikerült megingatni a hadsereg tekintélyét. Ennek a körülménynek, továbbá Dreyfus megkegyelmezésének és az ostromlott összeesküvők megadásának talán az lesz a következménye, hogy az összeesküvők pöre is felmentéssel, vagy kegyelemmel fog végződni.

tosítási végrehajtások felől szóló értesítések révén fájó megdöbbenés kel életre minden szivben, végül az eljegyzési kártyák olvasása közben csöndes részvét támad általában és különösen; de — lássák — mind annál sokkal elevenebb és nyomósabb színi hatást ér el azon bizonyos piros czédula, a melynek ilyen a címe: »Behívó!«

Igy, így.

Behívhatnak valakit kuriai bírónak a központba, magasabb igazságszolgáltatási szempontokból, behívhatnak valakit operaintendánsnak valamely vidéki főispánságból, — behívhatnak valakit klinikai assisztensnek Debreczenből, csak-hogy ez mind más, lényegesen máféle behívás.

Behívhatnak valakit végül, úgy, hogy az illetőn áll, vajjon enged-e a hívó szózatnak, vagy sem, lám; ez sommásan különbözik attól, mikor a behívó mellé odairják, hogy: »és miután az idei nagygyakorlatok alól semmi körülmények között felmenteni nem fog,« — s hozzáteszik »miért is úgy és aként rendezze vagyoni és magán viszonyait, hogy bevonulásának mi sem állja útját.«

Ez a behívás tehát azon drámai mag, amelyből több szakaszos históriai énekünk kialakul. Ez az a bizonyos ekszpozíció, amely már a keserűen zord, vagy is zordul keserű bukás csiráival tetszeleg önmagának és minden jól nevelt akadémikusnak.

Ez esetben teljes lesz a béke Franciaországban s nyugodtan készülhet Páris a kiállításra, melyre a művelt világ részvételét és látogatását várja.

Néppárti gyűlés.

A pozsonymegyei morva-szent-jános-i kerület választó polgárai Morva-Szent-Jánoson 1899. szeptember 24-én, vasárnap d. u. 3 órakor néppárti népgyűlést fognak tartani, a következő tárgysorozattal. 1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Zmeskál* Zoltán, nagybirtokos, orsz. képviselő. 2. Az egyházpolitikai törvényekről. Tartja: *Skarda* József, sasvári prépost. 3. A néppárt parlamenti működéséről. Tartja: Dr. *Kubina* József, orsz. képviselő. 4. A néppárt gazdasági programjáról. Tartja: Dr. *Ernst* Sándor. 5. Elnöki zárszó Morva-Szt.-János, 1899. szept. 15. A *rendezés.*

Nyolcz órai munkaidő Franciaországban.

Millerand francia kereskedelmi miniszter, aki tudvalevőleg szoczialista, egyelőre az állami bélyeggyárban behozta próbaképen a 8 órai munkaidőt; később ezt az újítást ki fogja terjeszteni mindazokra az üzemekre, melyekben az államnak magánkonkurrencziája nincsen.

Párisi események.

A legutóbb történt szenzációs párisi eseményekről távirati tudósításunk a következő:

Dreyfus szabadon.

Rennes, szept. 20. *Dreyfust ma éjjel 3 órakor kibocsátották börtönéből.*

Ez az a behívó, amelynek nyomán halálos megszeppenés, riadással egybekötött aggodalom és döbbenés kél szárnyra a szivekben, lenyűgözve ott mindazt, amit egy — adóját pontosan fizető, többszörös család apai kötelmeit buzgón lebonyolító — nyárspolgár érez, vall és öntudatosan ápol, mint közfelfogást és ilyet. Szóval országos mozgalom keletkezett a piros papirosok révén.

Kiki úgy és aként rendezte viszonyait, a hogy és mint tudta, csak nehogy valamiképp útját állja önön bevonulásának.

Ez a rendezés, a mily országos jellegű vala, szintoly sokféle is volt. Mert mint mindenben, úgy itt is megnyilatkozott a társadalmi, rendi és rangi különbség. Megnyilatkozott és erősen osztályozta a bevonulást.

Voltak egyesek, akik nehéz szívvél, de óriási podgyászszal kies fürdőhelyeket, enni való nyaralókat, avagy oszlopos falusi kuriákat hagytak el. Voltak, akik ezenfelül szörnyen kötelességtudó 9 napos asszonykakat is. Voltak egyébiránt, akik már határozottan tipegő trónörökösöket ajánltak az ilyesmik iránt érzéketlen dadák aggódó figyelmébe.

Ám voltak megint mások, akik csupán a tintapöttyös asztalnak mondtak bucsut. Akik harci kedvtől dagadozó kebellet és csinos fizetési előlegekkel szívkü táján, férfias elszánt-sággal intettek bucsut aggódó hitelezőiknek.

A kibocsátás a legnagyobb titokban történt. Dreyfus azonnal vonatra ült és Nantes felé utazott.

Páris, szept. 20. A Figaró üdvözlő Loubet elnököt és a kormányt Dreyfus megkegyelmezéseért. Azt mondja, hogy a kormány jó tettet végzett, a mely helyreállítja az ország békéjét.

A Lanterne ezt írja: Ma egygyel kevesebbedett az emberiség szenvedéseinek száma, de igazság még most sincs. Ez a jövő munkája lesz. Ugyanez a lap azt hiszi, hogy Dreyfus Dél-Franciaországba megy és ott várja be rehabilitálását.

A Journal, az Echo de Paris és a Gaulois éles hangon bírálják Dreyfus megkegyelmezését, a melynek szerintük sem ideje, sem föltételei nem voltak meg. Ezek a lapok azt várták, hogy nemcsak Dreyfusnak kegyelmezzenek meg, hanem a kegyelmet kiterjesztik a Dreyfus-ügygyel összefüggő összes ügyekre, valamint az állami törvényszék előtt folyó pörre is.

Guérin megadta magát.

Páris, szept. 20. Millevoye képviselő az imént Guérin testvére kíséretében a Chabrol-utcai várba ment. Ugyanakkor új csapat váltotta föl azokat a katonákat, a kik eddig az utcát elzárták.

Páris, szept. 20. Éjjeltájban hire ment, hogy Guérin elhatározta, hogy megadja magát. 1/2 órák Millevoye és Guérin testvére kijött Guérinék házából. Hir szerint közbenjárásuk Guérin feltételei miatt meghiusult. Millevoye azt mondta Guérinnek, hogy a rendőrfőnökségre megy jelentést tenni.

Páris, szept. 20. Minden intézkedést megtettek, hogy Guérin házáat reggel 4 órák megostromolják. A rue Chabrol rendes rendőrszolgálatát megerősítették. Hajnalban 1/3 órák a rue Chabrollal szomszédos utcákat, a melyeken gyalog és lovas köztársasági őrség, továbbá rendőrség és katonaság állott fel Dalstein tábornok parancsnoksága alatt, három sor rendőrség és katonaság zárta el. Azonkívül a Nouvelle France-kaszárnyában 20 kocsis és 200 műszaki katona áll készenlétben. A rue Hautevillenben két városi mentőkocsi áll. Reggel 3 órák két tűzoltó-kocsi jelent meg a helyszínén. Millevoye, Louis Guérin, Jules

Guérin testvére és a bezárkóztak néhány barátja, a kik az éj folyamán Guérinnel beszéltek, kijelentik, hogy Guérin megígérte, hogy Cochefort rendőrfőnök első fölszólítására megadja magát.

Páris, szept. 20. Reggel 1/4 órák Millevoye és Lasies képviselők bementek Guérinékhez és rávették, hogy felszólítás nélkül adja meg magát. 4 órák megnyílt a kapu és Guérin Millevoye és Lasies képviselők között, társaitól kísérvé, kijött a házból. Cochefort előlépett és letartóztatta Guérint, aki semmi ellentállást nem tanúsított, hanem Cochefort kíséretében kocsira szállt, a mely a rendőrségre vitte. Guérin társai szabadon maradtak és lakásukra mentek.

Páris, szept. 20. Utólag jelentik, hogy Guérin nem Cochefort rendőrfőnöknek, hanem a köztársasági gárda rangban legidősebb századosának adta meg magát.

Páris, szept. 20. A Figaró jelentése szerint az állami törvényszék előtt folyó pörre vonatkozó, még közzé nem tett okiratok kétségtelenül bizonyítják a vádlottak bűnösségét.

Biharvámegye közgyűlése.

Biharvámegye törvényhatósága tegnap d. e. tartotta meg rendes évnegyedes őszi közgyűlését a vármegyeház nagytermében. Minthogy a tárgysorozatnak alig van valami kiemelkedő pontja, ennél fogva a bizottsági tagok csak gyéren jöttek be, annál is inkább, mivel megyszerte még javában folynak a mezei munkák.

Valóságos feltűnést keltett, mikor egyszer csak betoppant gróf Tisza István a közgyűlési terembe. Jobbra-balra köszöntgetett s azután a legnagyobb csoport mellé leült az asztalhoz. Csendesesen megvonult, megszavazta az 1/2% pótdómelemést s ezután az általános tömeges kivándorlással ő is elhagyta a termet.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Elnök: dr. *Beöthy* László főispán.

Jelen voltak elnökön kívül: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön t. főügyész, Miskolczy Árpád főszámvevő, ifj. Balogh László, Balogh Lajos, Bedranovits Ferencz, dr. Bán Gyula, Beliczay Sándor, Benicz István, Beöthy Pál, Beöthy Attila, Bérczy Imre, Biró

László, Bleuer Lajos, Bónis Károly, Bónyi Adorján, Böszörményi Lajos, Bölöny György, Balásházy Iván, Czibenszky Vazul, Cziffra Gerő, dr. Cziffra Kálmán, Csapó Sándor, Csapó Dezső, Dányi István, Deme Béla, Dobozy Kálmán, Des Echerolles Kruspér Sándor, Ercsey Dezső, Fassie Tódor, dr. Fássy Lajos, dr. Fráter Zoltán, Gáspár Dániel, Gerlán János, Gyöngyössi István, Géczy Lajos, Hamvay Ferencz, Hegyesi Márton, Herczeg Mihály, Hirschman Konrád, Horváth Endre, Horváth József, Jánossy Lajos, Jelinek Géza, Juricskay Ákos, Jakab József, Kató Ferencz, Katona János, Kalotay Viktor, Kiss Béla, Kiss Elek, Kolontáry János, Kovács Béla, Kikindai Gyula, Lovassy Ferencz, Lovass Sándor, dr. Márkus László, id. Markovics Károly, Matolcsy Imre, Mátray István, Medvéssy József, dr. Miskolczy Ferencz, Molnár Béla, ifj. Móricz Pál, Nagy Lajos, Nagy Márton, Nagy Imre, Nyisztor Alajos, Oláh Károly, Olasz Gyula, Pakala Tamás, Platthy Miklós, Rezey Gusztáv, Radnay Farkas, Rednik Gábor, Reinle Gyula, Rézman Márton, Roxin Gyula, Roxin Miklós, Sárossy Károly, Schlauch Nándor, Schwartz Ferencz, (Homorog), Schwartz Ferencz, Schwartz Jakab, Szathmáry N., Király Andor, Széles József, Szigethy Ede, dr. Szirmay József, Szőke József, Szunyogh Lóránd, Szunyogh Zsigmond, Szathmáry Sándor, Tamásfalvi Thury Ignác, Telegdi József, gróf Tisza István, Tóth Lajos, Török Endre, Udvarhelyi Béla, Ujváry Ödön, Vattay Gyula, Venter Gábor, Werner Kálmán, Vidovich György, Weiterschütz János, Váry András, Zathureczky István. Jegyzők: Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, dr. Cziffra Kálmán, Balásházy Iván, Jaucsó Károly.

Felolvastatik az alispán időszakos jelentése, Biharvámegye közegészségügyéről, közbiztonságáról, időjárásáról, melyet előző számunkban már ismertettünk.

Nogáll püspök emléke.

Az alispán megemlékezett jelentésében az elmúlt évnegyed hallottairól. Feledhetlen emlékü Nogáll János püspökről a következőleg szólott:

Tekintetes közgyűlés!

Szomorú kötelességet teljesítek, midőn a tek. közgyűlés tudomására hozom, hogy *Nogáll* János felszentelt püspök, nagyváradi lat. szert. nagyprépost, vármegyénk bizottsági tagja, f. évi július havában hosszas szenvedés után elhunyt.

Ezen kiváló egyházi férfinak a köznapiságon magasan felülemelkedő egén életműködése s különösen a közjótékonyosság terén annyi önmegadással és nemes önfeláldozás-

Ezeknek a podgyásza pusztán egy öklömnyi zöld ládikóra szorított. Zöld vaspántos ládikóra, amelybe gondos asszonyi kezek rendszerint három kazal holmit préselnek bele, de mindig kifelejtik a borotvát, a cigarettákat és legalább két üveg konyakot.

Voltak azonkívül, akik egyszerűen egy szál tinóban, avagy holmi süldőkben látták akadályát annak, hogy bevonulhassanak. Higgyék el azonban, hogy kemény szívvel háritották el mondottak a fenti akadályokat. Mert van-é zseniálisabb neme a permutáczióknak, mint mikor az ilyen akadályul szolgáló oktan négy lábút, pengő tallérokra varázsolva, egyszerűen zsebre dugjuk, hogy ezentul immár ne akadály legyen, hanem szárnyakat kölcsönző talizmán, utunkban?

Voltak legvégül olyanok is, akik semminek és senkinek nem mondottak bucsut. Akik egyszerűen tudtak minden használható és még ép állapotban leledző ruhadarabjaikon, csak azért, mert immár arra úgy sem lesz szükség jó darabig. Akik egyszerűen utnak indultak a leggyorsabb közelkedési eszközzöm: a kedvező szelek szárnyain — gyalog.

De ismétlem, bár sokféle módzatok között, bár a szél rózsza minden irányából is és bár különféle terjedelmű necessair-ekkel megterhelten, — egyaránt siettek, sürültek mégis mindannyian egyes gőczpontok felé.

Szavahihető és vonalszolgálatban, továbbá becsületben megőszült vasutasok állítása szerint: napokon által egyebet sem lehetett a száguldozó vonatokon látni, mint duhaj tartalékosokat, akik rosszabbak a béklyó-vesztett csikóknál.

És míg a távol-messze környék különfélebb csipkés és csipkételen ablakfüggönyei mögül könnybe révedező szép szemek tekintettek — merengve és bánatosan — arra felé, amerre a ház büszkeségét felelőbb hadi szempontokból elszólították és mig ugyanezen szép szemekkel kapcsolatos sziveket nehéz sejtetem ulti meg holmi tulságosan hosszúra nyult pórázok mián — addig — és itt ismét a fentebb említett szavahihető, de ősz vasutasokra hivatkozván — sajnálattal kell feljegyeznem azon tényt hogy 1000 és egynehány váróteremben a fürge sörhordozó hajadonokat kivétel nélkül tartalékosok csipték barátságosan állon, e napokban.

Tartozunk egyébiránt a történelmi hűségnek azzal is, hogy a mondott napokban minden vonalon fölös számmal valának láthatók vadonuj külső mezbe öltözött alakok, akik több kevesebb sikkal botlottak meg lépten-nyomon az oldalukon viselt csörgőkigyókban.

És még egyet.

Nem szabad felednünk, hogy mindenek a válás első huszonnégy óráját élvezték ez időben: tehát és következésképen mesés lendületet vőn

a képes levelező lapokbani forgalom, fogyasztás és utbaindítás.

Ezen képes levelező lapokban csupán a keltezés volt különféle. Kettőben megegyezett valamennyi:

1.) Hogy okvetlen kocsmában és egy spriczer mellett íródott minden egyik.

2.) Hogy üdvözet-tel kezdődött és fölös számú csókokkal végződött a rajtuk olvasható szöveg (noha sokan az ilyesmit írók közül a kezükön eleddig látható jegygyűrűt itt nem részletezhető benső indokokból immáron balnadrágsebükben viselték.)

Ha még hozzáfűzöm mindezekhez, hogy szép hazánkban e napokban körülbelül 187000 férfi per-tu pajtássá lett, minden bővebb indoklás nélkül, azt hiszem és vélem, hogy röviden elmondottam mindent, amit jól nevelt szerzők históriás énekeik első versében, illetve szakaszában el nem mondtak.

Ugy cselekszem tehát, mint Byron lord, aki Don Juanjában sürűn kér engedelmet, hogy kalandos ötleteit a legközelebbi énekben elmondhassa, illetve hogy folytathassa.

Én is!

sal kifejtett áldásos tevékenysége biztosítja számára emlékének kegyeletes és hálás megőrzését.

Az elhunyt nemes emberbarát végtisztességtételén a vármegye képviselőtestületében a tisztviselői kar és a helyben lakó bizottsági tagokkal együtt megjelentem.

Tiszteletteljesen indítványozom, hogy a vármegye ügyei iránt melegen érdeklődő és azok intézésében mindenkor tevékeny részt vevő bizottsági tag elhunytá által úgy az egyházat, mint a vármegyénket érzékenyen érintő veszteség felett, a vármegye közönsége által bizonyára osztatlanul érzett őszinte részvétét a nagyváradi lat. szert. káptalan előtt külön átiratban kifejezésre juttatni méltóztatassék.

Végül sajnálattal bejelentem, hogy a lefolyt évnegyedben *Faliczky* Viktor főlevéltáros, a vármegye egyik legrégebb és odaadó, hű tisztviselője, továbbá *Fráter* András aljegyző és *Márton* István közg. gyakornok tb. aljegyző — mindkettő a vármegye szorgalmas és tevékeny tisztviselője — elhunyt.

A közgyűlés az alispáni jelentés ezen és többi részeit egyhangulag tudomásul veszi.

Az igazoló választmány jelentése szerint elhalálozás folytán a margittai, tenkei, szalárdi, sarkad-keresztúri biz. vál. kerületek megüresedtek, az újabb választás idejét f. évi október hó 19-ére kéri megállapíttatni. Elnöklő főispán választási elnökökül a szalárdiba, *Tóth* Mihály, a tenkeibe id. *Nadányi* Miklós, a s.-keresztúriba *Roxin* György és a margittaiba *Szántó* Jakab biz. tagokat nevezi ki.

Felolvassák a számonkérőszék jelentését, a vármegyei hivataloknál végzett ügydarabokról és azok hátralékairól. A felszaporodott irodai munkák feldolgozására felhatalmaztatik az alispán, hogy ideiglenes munkaerőket alkalmazzon.

Az állandó választmány előterjesztése szerint a vármegyei pénztárnak az 1900 évi költségét illetőleg, az összes szükséglete 192,442 frtot tesz ki, melyből az állampénztár 166,726 frtot fedez. A közgyűlés helybenhagyja a költségelirányzatot és jóváhagyás végett felterjeszti a belügyminiszterhez. Az 1900. évre kivetendő törvényhatósági pótdóról az állandó választmány javaslatát szavazás alá bocsátják, 99 szóval 6 ellenében elfogadják. E szerint a megyei 1900. évi pótdó 55,347 frtot tesz ki, vagyis 3 $\frac{1}{2}$ %-ot.

Az alispán azután javasolja, hogy a jegyzői nyugdíj-alap javára kivetett 1 $\frac{1}{2}$ % pótdót 1%-ra emeljék föl. A közgyűlés igen méltányosnak találja az indítványt s egyhangulag megszavazta. A megyei tisztviselői nyugdíj-alap javára a szokásos 1% pótdó kivetését ez évben is mellőzik, de már a jövő évben elkerülhetetlennek véli az állandó választmány annak kivetését.

A kereskedelmi miniszter leiratban, utasítja az alispánt, hogy a megyei utak kavicsolását a jövőben ártejtés útján eszközölje.

Felolvassák a belügyminiszter leiratát a közgyűlés által rendszeresített új aljegyzői állások, a gyapju körorvosi lak, a hazai ipar fejlesztése és pártolása tárgyában. Ez utóbbi tekintetében a közgyűlés saját hatáskörében kész mindent megtenni. Dr. *Demkó* Béla körorvosnak a kért fizetési többletet kiutalja. Tudomásul veszi a belügyminiszter leiratát a belényesi kórház felépítése, továbbá az országos szövetkezetek pártolása tárgyában. A képviselőválasztás alkalmával fizetendő fuvardíjak tekintetében egy szabályrendelet kidolgozására a közgyűlés 8 tagu bizottságot nevez ki.

A telefon hálózat dolgában leirt a kereskedelmi miniszter a vármegyéhez, hogy miután 1900. évben a hálózat nem létesíthető, annak építése célszerű évenkénti beosztással vezetessék, mely esetben anyagilag kész hozzá járulni az építéshez.

Kiseb érdekű küldöttségi jelentéseket vettek ezután tudomásul, a 16 éven alóli gyermekeknek a keresztségéből való eltiltása, az árvaszéki és utbiztosokra vonatkozó szabályrendeletek dolgában.

Az Arany emlék-bizottság *Markovics* Antal küldöttségi elnök útján arra kéri a vármegyét,

hogy a részére megajánlott 5000 frt segélyt három éven át utalják ki. Az állandó választmány javasolja a kérelem teljesítését.

Böszörményi Lajos ev. ref. lelkész csengő szép organummal, mely a jelenlevőket szinte elragadta, kelt fel szólásra. Azt hiszi, hogy nem szükséges felhívni Biharvármegyét, hogy külső jelekkel is rója le nagy fiai iránt hálás kegyeletét. Hivatkozik arra, hogy e történelmi nevezetességű terem falain Kossuth, Deák és Beöthy Ödön arczépei találtak helyet, Arany e vármegye nagy fia. Nevét ismeri a világ, emlékét érzében örökölte meg az ország. Ismerteti a szalontai Csonka-torony történetét s annak mostani rendeltetését, válaszolja az emlék-bizottság lelkes működését s kifejti, hogy a bizottság óvodát akar létesíteni a megvett helyiségben. Azt kéri az Arany emlék-bizottság nevében, hogy e terv keresztülvitelében legyen segítségére a vármegye közönsége. Kéri az 5000 frt folyóvá tételét. Ajánlja az állandó választmány javaslatát elfogadásra. (Éljenzés.)

A közgyűlés egyhangulag hozzájárult az állandó választmány javaslatához.

Goldis püspök üdvözlése.

Felolvassák *Goldis* József aradi gör. kel. püspök átiratát, melyet már annak idején ismertettünk, amelyben az aradi gör. kel. püspök egyházi méltóságában történt megerősítéséről tudatja a vármegyét.

Az állandó választmány javaslatára a vármegye lelkesen üdvözli a főpapot.

Apróbb ügyek.

A közgyűlés ezután igen megcsappant tagszámmal és érdeklődés mellett folytatta tárgyalását. Tudomásul vették az alispáni jelentéseket a tisztviselői szabadságolásokról, pénztár-vizsgálatokról, az árvaszék jelentéseit egyes felek ügyeiben.

Elnöklő főispán az ülést délben 12 órakor felfüggesztette s a mai napra, d. u. 3 órára tűzte ki. Az első napon a tárgysorozat 100 pontját tárgyalták s alapos remény van, hogy a mai napon a hátralevő 278 ponttal is végeznek.

Tisztelgés a bibornoknál.

Tegnap reggel 10 órára egybegyűlt a káptalan és központi papság a bibornok-püspök palotájában, hogy főpásztorát, püspökké szentelésének 26-ik évfordulója alkalmából üdvözölje.

A káptalan és szeminárium részéről jelen voltak: *Zajnay* János, *Széchényi* Jenő, *Schiefner* Ede, *Radnai* Farkas, *Andrássy* János, *Bunyitay* Vincze, dr. *Bognár* István, *Fetser* Antal kanonokok. *Kucsovsky* Lajos, *Nogely* István, tb. kanonokok. Dr. *Némethy* Gyula, dr. *Lindenberger* János, dr. *Votisky* Elemér theol. tanárok. *Csicsay* Alajos, *Halász* Gyula, *Peszky* Ferencz szemináriumi előjárók. *Mándoky* Sándor, *Makkay* József, *Szabó* Ferencz stb.

A káptalan szónokája *Vinkler* József vál. püspök, olvasó-kanonok volt.

Beszédében hivatkozott a magyar katolicizmus harcaira, melyek mindenkor tette közben találtak jubiláris főpásztorunkat. Azt kívánja, hogy Isten még soká tartsa meg az egyház és haza javára, a káptalan és központi papság örömére.

A bibornok válaszában nyugodt lélekkel tekint vissza 26 éves püspöki multjára s azon reményének ad kifejezést, hogy kora előhaladtával az eddiginél az eddiginél is inkább számít a káptalan és központi papság buzgólkodására.

A káptalan után a központi lelkészkezdő papság és a tanítók járultak a bibornok elé.

Ott voltak: *Gabriely* Lajos, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Karácsonyi* János, *Mesterházy* Imre, *Kledorfer* Lambert, dr. *Wimmer* Julián, P. *Rogierus*, *Kiss* Theodor, *Aranyossy* Coelestin, *Makucz* Ernő, *Pálffy* Béla, *Krisztik* János, *Eördögh* N., *Heilinger* József, *Szabó* Ferencz,

Kópis József, *Pák* Emil, *Ember* György, *Oó* Mihály, *Kovalik* János, *Békési* János, *Kalmár* Illés, *Magdics* Károly, *Vellner* Alajos, *Vértesy* Andor, *Stark* Gyula, *Nagy* Lajos, *Számborovszky* Rezső, *Domokos* Andor, *Dobó* János.

Dencs János cz. kanonok volt a tisztelgők szónokája, ki az egyházmegye lelkészkezdő papságának törhetetlen ragaszkodásáról beszélt, a munkában is vezére, a főpásztor iránt.

A beszéd szó szerint így hangzott:

Főmagasságu és Főtisztelendő Bibornok-Püspök, valóságos belső titkos Tanácsos Ur! Kegyelmes Urunk és Atyánk!

A központi esperesi kerület lelkészkezdő papsága és a tanítói kar kedves kötelességének tartotta Eminentiad magas színe előtt megjelenni, hogy püspökké szentelése évforduló napja alkalmából legjobb és őszintébb jókívánatainak hódolatteljes kifejezést adjon, alázatteljes imával kérvén az Ég mindenható Urát, hogy Eminentiad drága becses életét szent Egyházunk és szeretett kedves hazánk javára és felvirágoztatására és egyházmegyénk büszkesége és dicsőségére a legjobb egészségben, teljes jóllét és megelégedésben, még igen sokáig tartsa meg és éltesse, hogy örvendő megérje a szent kereszt győzedelmes diadalát, a modern vallástalan elveken és törekvéseken és sok viszontagságot kiállott kedves hazánk boldogságán igen sokáig örvendezhessen Eminentiad, ki a fáradságos küzdelmek országnak részét az egész ország színe előtt önmagának — nagy szelleme, tudománya és apostoli lelkületének — jogosan tulajdoníthatja. Isten tartsa, Isten védje és a sz. Szűz oltalmazza, pártfogolja Eminentiadat. Ajánljuk magunkat és az általunk képviselt sz. ügyet Eminentiad főpásztori figyelmébe és atyai kegyelmébe, szeretetébe.

A bibornok szívesen válaszolt a szónok szavaira s igen elismerőleg szólva a tanítók munkájáról, buzdította őket felelősségteljes munkájukban.

Az üdvözlés 11 óra után ért véget.

Ma az évforduló alkalmából a székesegyházban 9 órakor, Olasziban 10 órakor, Ujvároson és Velenczén 9 órakor hálaadó istentiszteletek fognak tartatni.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Szeptember 24. A koldusápoló egyesület közgyűlése d. u. fél 5 órakor az egyet helyiségében.

Október 1. Papszentelés d. e. 7 órakor a székesegyházban.

* **A kereskedelmi miniszter Nagyváradon.** Magas vendége van ma Nagyváradnak. *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter az éjjeli 2 órás gyorsvonattal családjával Debreczenből Nagyváradra érkezett, a hol a protestáns irodalmi társulat ünnepélyén vett részt. A miniszter és családja a nagyváradi állomáson, szalonkocsiban töltötte az éj hátralevő részét. Ma reggel megtekinti a vasut állomást s a város nevezetesebb intézményeit s a délelőtti vonattal családjával együtt Nagy-Szalontára utazik, a hol az Arany-emléket tekintik meg.

* **Goldis püspök üdvözlése.** *Goldis* József aradi gör. keleti püspök megválasztását és püspöki méltóságában való legfelsőbb megerősítését tudatta Nagyvárad város közönségével

s kérte a törvényhatóság támogatását fontos ez nehéz feladatának teljesítéséhez. Nagyvárad város közgyűlése elhatározta, hogy az új püspököt üdvözölni fogja. Az üdvözlő irat a következőképen hangzik:

Főtisztelendő s Méltóságos Püspök Ur!

Folyó évi augusztus hó 1-én (juliust hó 20-án) 410. sz. a. hozzánk intézett nagybecsű átiratából is igaz örömmel vettük tudomásul, hogy mint Ő cs. és apostoli királyi Felsége, legkegyelmesebb Urunk által megerősített, most már föl-szentelt püspök egyházmegyéjében működését tényleg megkezdette.

Öszinte, igaz örömünk forrása azon rokonszeny, melyet Méltóságod keltett fel bennünk az által, hogy nyílt, becsületes, hazafias szándékai, a nemzetiségek, felekezetek között oly szükséges békés viszony megszilárdítása, valamint egyháza valódi érdekei körül eddig is kifejtett, közjóra irányuló működése felől egy pillanatig sem hagyott bizonytalanságban.

Multja erős biztosíték nekünk arra, hogy magasabb egyházi állásában, az eddigénél szélesebb hatáskörével, a maga elé kitűzött nemes és nagy czélokat még inkább előmozdítja.

Egyébiránt biztosítjuk róla Méltóságodat, hogy hazafias szándékainak megvalósítása, főpásztori hivatásának teljesítése, a vallásosság, erkölcsiség és művelődés emelése s terjesztése körül kifejtendő munkálkodásában — melyre Isten áldását kérjük — támogatásunkra mindenkor számíthat.

Kelt Nagyvárad város 1899. szeptember 14-én tartott közgyűlésében.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

* **Belopotoczy püspök a Leó-Társaság közgyűlésén.** Dr. *Belopotoczy* Kálmán tábori püspök, nagyvárad kanonok, alelnöke a Leó-társaságnak, mely igen szép eredménnyel működik a kath. irányu irodalom terén tudományos művek kiadása, szociális tanfolyamok rendezése által. A társulat ez idei közgyűlését Meránban tartja. Tegnap volt az ismerkedési estély, mely a fürdőteremben folyt le és igen látogatott volt. Az elnöki széket *Belopotoczy* dr. tábori püspök, a társaság alelnöke foglalta el, továbbá megjelentek *Brandis* gróf, a tiroli fiók-egyesület elnöke, *Helfert* báró, az elnök, betegsége miatt távol maradt. Az említettek kivül számos főpap, képviselő és tanár vett részt. *Weinberger* dr. polgármester üdvözölte a megjelenteket, mire *Belopotoczy* alelnök mondott köszönetet a szívélyes fogadásért. Utána még többen megragadták a szót és lelkes felszólalásokban ünnepezték az elnöklő püspököt. Végül ismét *Belopotoczy* mondott beszédet, melyben a király és az uralkodó-ház érdemeit dicsőítette. Ez egyszersmind záróbeszéd volt, melyet a jelenlevők zajos helyesléssel és éljenzéssel fogadtak.

* **A színház világitása.** A színház építésre felügyelő bizottság véleményéhez képest a városi tanács az új színházat villanynyal óhajtja világíttatni s ez ellen a gázgyár óvást emelt. Ezenkívül igyekszik kimutatni a gázgyár, hogy a villamos világítás ezekkel többbe kerül, mint a gázvilágítás. A városi tanács e tárgyban kérdést intéz Szeged városához, ahol az előbbi gázvilágítás helyett villamos fényt alkalmaztak a színházban. Felvilágosítást kérnek arra nézve, hogy mennyiért szállították az ottani színház részére a világító gázt; hány gázláng égett s mibe került évenként; mennyibe kerül a villanyfény s a villamóramot most házilag állítják elő, vagy vállalkozó szállítja?

* **Diszes terv.** A községi polgári és elemi leányiskolát a város a városháza mellett levő magtár helyére akarja építtetni s a városi mérnöki hivatal a terveket már elkészítette mintegy 120,000 forint költségeliránnyal.

Az államépítészeti hivatal a tervet nagyon diszesnek találta s ezért a tanács azzal adta vissza a mérnöki hivatalnak, hogy egyszerűsítse. Így körülbelül ötszáz frtot megtakaríthatnak.

* **Királyi kegyelem egy huszárcapitánynak.** A hadbírótság fogságra ítélte *Stahremberg* Vilmos gróf huszárcapitányt, mert a tiszti szolgáját erős fölhevülésében kardjával megsértette. A kapitány, a ki mint a hadsereg egyik legkitünőbb lovasa ismeretes és ő volt a bécs-berlini messzelovaglás győztese is, azelőtt *Fancsován* állomásozott, a hol panaszt emeltek ellene, hogy igen szigorúan bánik a legénységgel. *Stahremberg* gróftól erre áthelyezték *Nagyváradra*, a hol egy izben a tiszti szolgájára úgy megharagudott, hogy kardot rántott és megsebesítette. A hadbírótság három hónapi fogsággal sújtotta ezért s a gróf meg is kezdte büntetését a nagyvárad várában. Kegyelemért folyamodott azonban a királyhoz s a kabinetiroda nemrégiben értesítette a katonai állomásparancsnokságot, hogy a király megkegyelmezett a grófnak. A gróf így egy hónapi fogság után kiszabadult, de áthelyezték *Debreczenbe*, a Vilmos-huszárok egyik századához, mely ezentul szintén ott fog állomásozni.

* **Az utcák kövezése.** Az utcák körözskő burkolását és az utak kavicsolását eddig Nagyvárad városa szerződés alapján *Ländler* Ferenc vállalkozóval készíttette. A szerződés azonban közelebb lejár s erre tekintettel, a tanács véleményadásra kéri fel a szépészeti és közlekedési szakbizottságot, hogy helyesebb-e az eddigi rendszer, mikor a kövezési és kavicsolási munkálatokat egyetemes szerződés útján biztosították, vagy czélszerűbb volna a kövezési munkálatokat időről-időre, a szükséghez képest, újabb árlejtés útján készíttetni s a kavicsolást házilag eszközölni.

* **Munkácsy „Kálváriája.”** A reprodukairól előnyösen ismert *Egyházy* Agoston még a híres Krisztus, trilógia harmadik festményét pompás aynarelle nyomásban publikálta, amely talán még jobban sikerült, mint az eddigi műlapok. Az eredetinek minden jellemző árnyalata vissza van adva, úgy, hogy a legfejlettebb műizlést is kielégítheti. A kálváriai felséges tragédia végjelene szinte megelevenedik lelki szemeink előtt, a nagymester lángeszének hatása alól valóban senki sem vonhatja ki magát. Akik a megelőző két műlapot már bírják, nem mulaszthatják el megrendelni ezt sem, amely egyébiránt nagyság tekintetében teljesen meg egyezik az előbbiekkal. A műlap ára diszes barak-keretben 32 frt., havi 2 frt. részletfizetés mellett is. *Egyházy* Agoston és társa, Budapest, Eötvös-utca 44. czímnél vagy ennek képviselőjénél, ki jelenleg a *Kimanóczy*-szállóban időzik.

* **Királyi adományok.** Ő Felsége a faköbükü gör. szert. kath. hitközségnek a templomtorony építésére 100 frtot, a durusai gör. kath. hitközségnek templom építésre 100 frtot s a Boldva-Vendég község tűzkárosultjainak 400 forintot adományozott saját pénztárából.

* **Tóth Ferenc meghalt.** Nagyvárad egyik régi, derék polgára: *Tóth* Ferenc volt 48-as honvéd, szabó üzlettulajdonos tegnap hajnalban meghalt. *Tóth* Ferenc évekkal ezelőtt élénk részt vett Nagyvárad politikai és társas életében; a törvényhatóság egyik legtevékenyebb tagja volt. A választásoknál, mint a szabadelvű párt hive, nagy szerepet vitt s egyik helybeli lapban is küzdött a szabadelvű párt érdekében. A gázvilágítás körül, mint felügyelő működött a város érdekében. A szőlőtermelés és borászat terén minta-gazda híré-

ben állott s borai elismert hírnévként szünetelt. Már évek óta súlyos betegsége miatt teljesen visszavonult a közélet zajától s daczára az orvosok buzgalmának, egészségét nem nyerte vissza. Tegnap végre megváltotta szenvedéseitől a halál. Temetése holnap, pénteken délelőtt fél 10 órakor lesz a posta-utcai gyászháztól. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Özv. *Tóth* Ferencné szül. *Szöke* Róza a maga, valamint gyermekei *Mária* özv. *Schlosser* Gusztávné gyermekeivel, *Kálmán* neje *Bosznay* Irmával, *Erzsébet* Kádár *Jánosné* férjével, gyermekeivel, *Juliska* *Biró* *Józsefné* férjével, gyermekeivel, ugyszintén testvérei özv. *Juhász* *Lajosné* szül. *Tóth* *Terézia* gyermekeivel, özv. *Lengyel* *Károlyné* szül. *Tóth* *Eszter* gyermekeivel, néhai özv. *Papp* *Imréné* gyermekei, továbbá számos rokonai nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja felejthetetlen szeretett férj, apa, nagyapa, testvérnek és rokonnak: *Tóth* *Ferenc* 1848/49 honvédnek folyó évi szeptember hó 20-án hajnali egy órakor életének 69-ik, boldog házasságának 46-ik évében hosszúságú szenvedés után történt gyászos elhunytát. A meboldogult hült tetemei ugyane hó 22-én d. e. 9¹/₂ órakor fognak posta-utcai 370 sz. háztól az ev. ref. egyház szertartása után az újvárosi központi temetőbe örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1899. szeptember hó 20-án. Áldás és béke hamvaira!

* **A színházépítő bizottság ülése.** A színház építésével gyorsan haladnak; a falak már emelet magasságra fel vannak rakva s ha kedvező idő következik, télire fedél alá kerül a színház. Az építésre felügyelő *Fellner* és *Hellmer* bécsi czég egyik tagja: *Hellmer* az éjjel Nagyváradra érkezett, hogy megtekintse az építkezést. — A színház építésére felügyelő bizottság ez alkalomból ma, csütörtökön délután 3 órakor ülést tart, a melyen *Hellmer* is részt vesz.

* **Az önkéntesek vizsgáinak vége.** A 37. és 39. gyalogezred önkénteseinek vizsgálatai tegnap értek véget s ma veszi kezdetét a 33. ezred önkénteseinek a vizsgálat. A vizsgálatok eredményét a napokban fogják kihirdetni.

* **Gazdasági tudósító kinevezések.** A földmívelésügyi miniszter a berettyó-ujfalui járásra ifj. *Móricz* Pál földbirtokost, az élesdi járásra *Zathureczky* István czéczkei földbirtokost, az érmihályfalvai járásra *Bárdos* Ödön káptalani számtartót, végül a vaskóhi járásra *Bottó* József dombroványi közjegyzőt a gazdasági tudósítói tiszttel megbizta.

* **A régi járvány-kórház sorsa.** Felmerült az a terv, hogy a régi járvány-kórház telepet katonai beszállásolások czéljára alakítsák át. Ez azonban tetemes kiadásokkal járna s így a város nem hajlandó az átalakításokat eszközölni. Azonban elhatározták, hogy a mig a telep más-ként értékesíthető, katonai czélokra átengedik. Utasították azonban *Darvassy* Lajos katonai ügyi tanácsost, hogy a katonák beszállásolásánál leltár mellett adja át az épületeket és szerelvényeket s kiköltözésnél a hiányokat olyképen állapítsák meg, hogy az esetleges károk megállapíthatók legyenek.

* **A borhamisítás receptje.** A pécsi »Munkács« című hetilapban egy pinczemunkás, a ki az egyik ottani borkereskedő pinczéjében dolgozott, leírja a borkyártás divatos módját, hozzátéve, hogy a felelősséget teljesen magára vállalja, mert ő maga sajátkezüleg vett részt, mint fizetett munkás, a manipulációban. Azt írja, hogy nálunk, a tilalom szigorítása daczára is, habár kisebb mértékben — mivel nincs már nagy kelendőse — de még gyártják és csinálják a bort. Az eljárás ez: kádakban a törköly. A spiritusz és cukor vegyítésével a törkölyre hordott vizet fölforraltják, a mi megtörténik, egy-egy kádon kétszer-háromszor is.

És mivel egy borkereskedői pinczében ilyen lőre számára 3—4 hordó is van, a mely meghaladja a száz hektoliter nagyságot, ezekben a hordókban a törkölybort, jobban mondva törkölyvizet föleresztik még több vízzel, bele tesznek még kis spirituszt, kevés olasz bort s még valamit, aztán kész a természetes finom olasz bor. Pécs város tanácsa a nyáron elzáratta a vízvezetékét a vízhiány miatt. A pinczében, a vízvezeték levő munkás dolgozott, aug. 24., 25., 27. és 29. napjain következőképen segítettek a bajon: Az illető borkereskedő házában öt vízvezeték van, u. m.: az udvaron, a pinczében, a konyhában, fürdőszobában és az árnyékszék-nél. Ezen öt vezeték közül a hatóság csak az udvarit és pinczében levőt zárta el, a többi nyitva maradt. A borkereskedőnek két cemen-t-hordója van, 500 hektoliter tartalommal s ezekben kellett keverni. A vízvezeték szereztek, hogy felhasználván az éjjeli időt, a konyha elé hengerítettek 8—9 hordót, melyeket a konyhai vízvezetékre tett gummicsovön át a pinczében levő cemen-t-hordókba eresztettek. Ily módon az ötszáz hektoliter tisztá vizet, öt hektoliter spirituszt, huszonnyolcz liter gliczerint, továbbá borkósavat, törköly bort és olasz bort s ezzel készen volt a bor. A borgyártás titkát ekként adja elő a pinczemunkás.

* **Az ital áldozata.** Egy szerencsétlen megyei irnok, esetével hónapokkal ezelőtt sokat foglalkozott a nagyváradai közönség. A szerencsétlen irnok, a ki különben igen szorgalmas ember, igen gyanusn kezdett viselkedni, míg végre azt hitték, hogy megőrült s bezárástották a közkórházba. A szerencsétlen embert itt megfigyelés alá vették s miután konstataáltak, hogy elméjének semmi baja sincs, kibocsájtották sőt még a megyén is visszakapta állását. Azóta, hogy kiengedték, három hónap telt el s ő ezen idő alatt egész rendszeren viselkedett, úgy hogy azt hitték, nincs semmi baja sem, tegnapelőtt azonban fel talált önteni a garadra s elment feleségéhez, kit megakart ölni. A dühöngő embert alig tudták megfékezni az előhívott rendőrök, akik azonban bevitték a rendőrségre. A szegény ember azzal védekezett, hogy az ital tette dühöngővé s így szabadlábra is helyezték, az ügyet azonban átteszik az ügyészséghez.

* **Hamis koronák.** A nagyváradhi piacon tegnap Szopota Mária nagyszalontai asszony két hamis koronást akart forgalomba hozni. A piacon ugyanis Szopota Mária körtét vett s azt egy egészen durva hamisított koronával akarta kifizetni. A kofa a pénzt igen gyanusnak találta, átadta a legközelebbi rendőrnök s így a dolog a rendőrség elé került. Szopota Mária a rendőrség előtt azt mondta, hogy ő egy emberhez beállott cselédnek s hogy az adta neki a pénzt foglalóul, azt az embert azonban megnevezni nem tudta, így egyelőre fogva tartották, annyival is inkább, mert már négy ízben volt büntetve. A koronák igen ügyetlen hamisítások; ólomból valók s nagyon gyakorlatlan ember készíthette, mert a legelső pillanatban meglátszik, hogy hamisítás. — A rendőrség ez ügyben erélyesen nyomoz.

* **Behalt a Körözsbe.** *Tilván* Tógyer v-szelistyei lakos a napokban behajtott szerkerével a megáradt Körözsbe, daczára a figyelmeztetésnek. Alig ért a víz közepére, az ár felborította a kocsit s a szegény ember a vízbe fullt.

* **A mellékszolgálatok óvadéka.** A városi épületek bérlőitől eddig csak a bérösszegnek megfelelő óvadékot követelt a város. A tanács határozata folytán jövőre a mellékszolgálmányoknak megfelelő összegre nézve is óvadékot követelnek. Ilyen mellékszolgálmányok az adó, vízvezeték stb.

* **Betörő segédjegyző.** *Bottlik* Lajos nyugalmazott vasuti irodaigazgató a napokban jelentést tett a rendőrségnél, hogy a József-körút 71. sz. a. levő lakásának az ajtaját valaki alkules segítségével feltörte és a lakásból értékpapirokat, ékszereket és ruhaneműeket lopott el. A rendőrség megindította a nyomozást és kiderítette, hogy a betörést *Bottlik* utalajdon unokaöccse: *Somogyi* István volt segédjegyző követte el *Falásti* Ágoston és *Hiller* Ágoston faczér kereskedősegédek segít-

ségével. A három jó madarat a rendőrség ma délelőtt letartóztatta. Kihallgatásuk alkalmával mind a hárman bevallották tettüket és azzal védekeztek, hogy a nyomor vitte rá őket a betörésre.

* **A hadgyakorlat áldozatai.** *Klagenfurtból* táviratozzák, hogy a mai hadgyakorlat alkalmával igen súlyos baleset történt. Egy ágyú felfordult és maga alá temette a szolgálattelvő legényeket, a kik közül kettő súlyosan megsebesült, a többiek is könnyebb sérüléseket szenvedtek.

* **Öngyilkosság a fogadóban.** *Budapest* en a kerepesi-uti Metropol-fogadóban ma reggel *Wagner* Ferencz 23 éves, bicskei születésű szigorló mérnök forgópisztolylyal mellbe lötte magát. A szerencsétlen fiatal ember tegnapelőtt bérelt lakást a hótalban és nagyon csöndesen és visszavonultan élt. A lövésokozta dörrenésre összefutottak a fogadó alkalmazottjai és rögtön a mentőkért telefonáltak, a kik hamar ott voltak a helyszínén. Tettét alkalmasint szerelmi bánatában követte el, bár ő maga vonakodik erre nézve felvilágosításokat adni. A mentők az életunt fiatal embert bevitték a Rókus-kórházba.

* **A javithatatlan.** *Bere* Imre asztalos segéd már két ízben volt az illavai fegyház lakója, először három esztendeig, másodsor pedig öt esztendeig. Most ismét alapos kilátása van, hogy visszakerül oda. Tegnap este ugyanis bemászott a szomszédjának, *Vég* Mihály halász-utcai lakosnak a kertjébe s ott gyümölcsöt próbált lopni. *Vég* Mihály észrevette ezt a kísérletet s meg akarta fogni, mire *Bere* azzal felelt, hogy revolverével rálőtt *Végre*. A lövés nem talált, mire üldözöbbe vette a menekülő *Berét* és sikerült is elfognia. Az ügyet áttették az ügyészséghez.

* **Elveszett.** Tegnap délután 3—4 óra között *Korona*-utczától a vasutig egy ezüst óra elveszett. A becsületes megtaláló jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen.

* **Értesítés.** **A Czillér Imre-féle olasz-i fő-üzletben: a ház lebontása és üzlettem ideiglenes áthelyezése végett, a raktáron lévő áruk, azok tuhalalmazottsága folytán is, mélyen leszállított ár mellett árusíttatnak.**

Az első fecske.

A főkapitány előterjesztésére polgármesterünk a mai napon *Marsovszky* Lajos budapesti lakost detektívnek nevezte ki.

Rossz idők járnak *Fánye* Tógyerékre, a rendőrségünk saját külön *Marijára*, nemkülönben a többi ludas urakra és hölgyekre, akik eleddig kis városunk köz, vagyon, egyéni és erkölcsi biztonságát veszélyeztették, még pedig döntő sikerrel.

Igy van. Mert a haladás szelleme, amely mindenüvé elhat, amely a legvastagabb khinai falakon is áttör, ime nem hazudtolta megönmagát, hanem megcsapta, illetve ihlette még a mi rendőrségünket is.

A haladás szelleme követelte, hogy itt is nagyobb lendületet vegyen az a bizonyos erélyes rendőri nyomozat, amelynek többnyire sikerül a tettes, vagy tettesek nyomába jutni, — a haladás szelleme követelte továbbá, hogy több verével üssék a tettesek nyomát, — a haladás szelleme követelte végül, hogy szakképzett ütnökök tegyék mindezt.

Sok lenne azt szóval elmondani, mi mindent nem követelt és követel a haladás szelleme, de annyi bizonyos, hogy a rendőrség vezetője rég érzett hiányt fedezett föl, mikor a detektívek teljes nem létéről döntő meggyőződést szerzett.

Hogy aztán irtak-e pályázatot erre a helyi-érdeki állás betöltésére, avagy a titoktartó telefonközpont révén intéztek kérdő szótatot városunk hivatalra kész vállalkozóihoz, ez titok. Elég annyiból annyi, hogy messzi idegenből származik hozzánk az első fecske. (Igaz ugyan, hogy a fecskének épen az — orra a legkevesebbé kiváló szerve, de miért ne mondhatunk ezuttal fecskét?)

És míg egyrésztől holmi füge sovinizmus száll meg büszkeségképen azért, mert ime nem Váradon

akadt az első hivatásos és kinevezett — szipka, addig hirtelenében beadom a helyi nagyságok műszaki véleményét a dologról, telefonon által:

— Ujabb közvetett adó! Egy kávé.

— Hát nem volt elég — eddig? Egy kofa.

— No, jó'jszakát kívánok! Mimóza.

— No, épen ez köllött, gárdedámnak! Mari.

— No, ez is mindig engem kísér majd be, mint Pesten a vakkódíst! *Fánye* Tivadar.

(Bocsánat, de a további nyilatkozatok közzétételétől egyszerűen őrizkedünk.) *Buksy*.

Felmentve a testvérgyilkosság vádja alól.

Oláh-Apáti községben ez év április 28-án meggyilkolva találták *Mócz* Tógyer földmivelőt, aki igen gazdag ember hírében állott.

Mócz Tógyer a földművelés mellett fafuvarozással is foglalkozott s amint mindenki tudta, ezzel igen szép vagyona tett szert.

Ez év április 28-án este *Mócz* Tógyer kiment a falusi legelőre, ott a lovait békóba verte, maga pedig lefeküdt egy emelkedettebb helyre s elaludt.

Másnap reggel aztán halva találták *Móczot* a subába bnrkolózva, a fején óriási lösebtá-tongott, úgy, hogy mindjárt látszott, hogy gyilkosság áldozata lett s hogy közvetlen közelből löttek a fülébe.

A gyilkos az alvó áldozat mellé lopózkodott s úgy lött, s amennyiben a falutól messze történt az eset, a faluban senki sem hallotta a lövést s csak akkor tudták meg, hogy *Mócz* Tógyert megölték, mikor a fuvarosai keresték s halva megtalálták.

A nyomozást azonnal megindították s rövid idő múlva elfogták az áldozat édes testvérét, *Mócz* Pétert, aki ellen több terhelő adat merült fel.

Hogy a tettel a testvért gyanusították, az onnan volt, hogy a testvérek igen rossz viszonyban éltek s mert sem az áldozaton, sem pedig a lakásán a rablást nem kísérelték meg s így a legnagyobb valószínűség amellet volt, hogy a gyilkosság bosszúból történt.

Mócz Péter ellen azóta a vizsgálat folyt, a törvényszék, majd a felsőbb fórumok is vád alá helyezték, tegnap pedig végtárgyalásra került a sor.

A tárgyaláson *Millye* Gyula kir. törvényszéki bíró elnökölt, a vádlottat pedig *Rádl* Ödön ügyvéd védte.

A tárgyaláson éppen úgy, mint a vizsgálat során, a vádlott mindent tagadott, a beszerzett bizonyítékok pedig nem igazolták a vádlott bűnösségét.

A törvényszék így a vádlottat a gyilkosság vádja alól felmentette, azonban a vizsgálati fog-ságát fenntartotta.

A kir. ügyész az ítéletet megfélebbezte.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló egyesület közgyűlése. A nagyváradhi koldusápoló Szent Lászlórol nevezett fimenedékház egyesület tagjait folyó hó 24-én (vasárnap) d. u. 1/2 5 órakor, az egyesület helyiségében tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívom. A közgyűlésnek tárgya: Dr. Hoványi Gyula a nagyváradhi egyházmegye I-ső kerületének au-

tonomiai képviselője emlékbeszédének kíséretében néhai Winterhalter Antal ő szentsége házi főpapja, váradi kanonok, egyleti elnök olajfestményü arczképének leleplezése. Nagyvárad, 1899. szept. 11. *Palotay László*, váradi kanonok egyleti elnök.

IRODALOM.

Vercruysse Emékedései-nek második kiadása, melyet már 1896. a »Hirnök« nov. füzetében, azután többször is, jeleztünk, legközelebb meg fog jelenni és pedig az egész mű egyszerre. A nyomda már a II-ik kötetet szedi. Kalocsán, 1899. szept. 15. *Tóth Mike*, S. J.

„**A Spiritizmus.**“ Irta *Wolkenberg* Alajos dr. papn. intézeti tanulmányi felügyelő Szatmáron. A budapesti kir. magyar tudományegyetem hit-tudományi karától a Horváth-féle díjjal kitüntetett pályamunka. A 19 nyomtatott ivre (nagy nyolczadrét) terjedő mű teljes világításba helyezi a spiritizmust, korunknak ezen divatos és talányos kérdését úgy tudományos, mint vallás-erkölcsi tekintetben; bemutatja a kérdésnek legujabb fejleményeit is és különös tekintettel van épen a magyarországi viszonyokra. A mű ára 2 frt, egészen vászonba kötve 2 frt 50 kr. Kapható a szerzőnél (Szatmár, papnevelde), ki az összeg beküldése után művét bérmentve küldi.

Igazságszolgáltatás.

A Diósi testvérek.

Még 1889-ben történt, hogy *Diósi Albert* ujfalvai gazdag gabonakereskedő beperelte *Csatt Kovács Sándor* szeghalmi gazdaembert 3000 forint erejéig, amelyet egy váltó alapján követelt.

Kovácsot a két alsó bíróság el is marasztalta a követelésben, azonban a harmadbíróság a két alsó bíróság ítéletét megváltoztatta s az ügyet áttette a büntető osztályhoz, mert erős gyanu merült fel, hogy *Diósi* a *Kovács* aláírását hamisította.

A kuriának ez a vélekedése a bűnvizsgálat során beigazolást nyert s *Diósi Albert*et hét esztendei fogházra ítélték, amit ki is töltött.

Alig szabadult ki azonban a fegyházból, ismét a vádlottak padjára került.

Diósi ugyanis a 3000 frtot időközben megvette *Kovács*on s az elítélte után, hogy *Kovács* a pénzt meg ne tudja rajta venni, az összes vagyonát átíratta a testvéreire, *Bernátra* és *Edére*. *Kovács* ebbe nem nyugodott meg, hanem a testvéreket feljelentette s mind a hárman a vádlottak padjára kerültek.

A törvényszék két ízben is foglalkozott ez ügygel, míg végre ítéletet hozott.

Az első tárgyaláson történt, hogy *Diósi Albert* elkeseredésében így szólt:

— Sokat zaklatnak már engem, egyszer csak elmegeyek Amerikába.

Ezen kijelentés után *Diósi*t vizsgálati fogságba helyezték.

A második tárgyalás után a törvényszék meghozta ítéletét s *Diósi Albert*et három évi fegyházra, *Diósi Bernát*ot másfél évi börtönre, *Diósi Edét* pedig két esztendei fegyházra ítélte.

A régen huzódó bűnpört tegnapelőtt tárgyalta a nagyváradi kir. ítélőtábla büntető tanácsa s a következőleg ítélte:

*Diósi Albert*et, mint a törvényszék, 3 évi fegyházra ítélte, azonban az eddigi fogságból 8 hónapot beszámítani rendelt;

*Diósi Bernát*ot 1 évi börtönre;

Diósi Edét szintén 1 évi börtönre ítélte.

Egy kereskedő bűnpöre. Egy évek óta huzódó bűnpörben fog itélkezni holnap a büntető törvényszék, a vádlott *Kárpáti Miklós* zöldfa-utcai kereskedő, akit *Silbermann Ignác* volt gazdája jelentet fel. A törvényszék már több ízben foglalkozott ez ügygel, de mindig elnapolták, míg most végre holnap ítélet lesz a perben.

A javithatatlan. *Goldberger Mór* miskolci születésű mázolósegéd csak 21 éves még s máris öt ízben ítélték el a büntető bíróságok. Legutóbb két esztendőt töltött a fogházban s alig hogy onnan kikerült, újra a bűn ösvényére lépett. A jeles ifju ezuttal a betöréssel lopással próbálkozott meg. Egy este, még kapuzárás előtt belopódzott *Goldberger A. Lázár*-utca egyik házába s mikor az udvarban minden elsötétült, feltörte a pinceablakot s behatolva ellopta *Berger Jakab* bicziklijét. A tolvaj hajnalban, a mikor a kaput kinyitották, úgy a mint jött, észrevétlenül távozott zsákmányával. Mikor azonban *Goldberger Mór* a bicziklin tudni akart, elfogták.

A törvényszék *Eördögh András* bíró elnök-lésével ma vont a felelősségre a javithatatlan gonosztevőt. Még csak nem is tagadhatta a lopást s a bíróság, dr. *Schneider* királyi ügyész indítványának megfelelően, két évi fegyházat mért *Goldbergerre*. Az ítélet, miután a közzéadó és az elítelt is megnyugodott, tüstént jogerős lett.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Csütörtök: *Az ördög pilulái.*

Péntek: *A fehér csikó.* 1-ször.

Szombat: *Sulamith.*

d. u. *Királyné apródja. Megtorlás. Robinsonok,* (ste. *Sulamith.*

Hétfő: *A fehér csikó.*

Kedd: *Az ördög pilulái.*

Szerda: *Sulamith.* Utolsó előadás.

A fehér csikó bemutató előadása lesz holnap pénteken. *Blumenthal* és *Kadelburg* vígjátéka először a berlini *Lessing* színházban adatott, ahol éppen a múlt héten ünnepelték a 300-ik előadást. Hozzánk a budapesti Víg-színházból került a darab, a hol *Arany kakas* czimen állandóan műsoron van s eddig már 50 előadásnál többet ért. Nálunk *Follinus Aurél* fordította — illetőleg alkalmazta magyar színpadrá a darabot, megtartva eredeti czimét is. (»*Zum weissen Rössl*«.) Az előadásban részt vesz kevés kivétellel az egész személyzet.

Óváció Stefanidesz Károlynak. A *Sulamith* tegnapi előadása alkalmával a színház közönség valóságos óvációban részesítette a kolozsvári Nemzeti Színház derék karmesterét *Stefanidesz Károly*t, kinek igen nagy érdemei vannak a nagyváradi idei színi szezon sikerében, mert magas zenei tehetsége, a hol csak lehetett érvényesítette a zenés darabok előadásában. A karmesteri pálcza valóságos varázsvessző volt kezében, melylyel a magas stíli zenét kellőleg juttatta érvényre s a karok fáradhatatlan betanításával a körülményekhez képest a legjobbat produkálta.

A nagyváradi közönség ezt tolmácsolta tegnap este a jeles karmester előtt. Egy babérlevelekből készült lantot helyeztek szünetközben a karmesteri emelvényre hosszú fehér szallagon a következő felirattal:

Stefanidesz Károly karmesternek, a mesternek — Nagyváradi közönsége.

A taps, mely a karmester pódiumra léptekor felhangzott, frenetikus volt s nem akart véget érni.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neldegg*, fordította: *Szirtes*.

100

— Én nem kívánhatom vissza *Ferenczet*. Boldogtalan házassága olyan zavart idézett elő életében, hogy boldogságról már nem is álmodhatott. Nem is hihetem, hogy szomorú vége tartós hatással lett volna nejmére.

— Méltóztatott látni, mily kétségbeesést mutatott a temetés alkalmával, — viszonzá *József* — másik héten pedig megtartotta eljegyzését bizonyos *Somossy* nevű századossal, a ki igen szép, de könnyelmű férfiú. *Szwarcznénak* valóságos gondot és bánatot okozott ez a házasság.

— *Szwarcznénak*? — kérdi csodálkozva *Mari* grófné.

— Egészen megváltozott, — felelte a tanító és elmondta miképen alakult át érzülete haldokló sógorának ágya mellett. — Megtérése nem pusztá felbuzdulás, — tette hozzá *József*, — hanem alapos meggyőződés műve; hittudományos könyveket is tanulmányozott, ő nem fog többé ingadozni. A dobrovini szegények és *Steinfeldner Károly* özvegye sokat tudnak nagylelkűségéről beszélni. Nemrég, mikor ezt az emléket állítottuk *Ferencznek*, idejött két gyermekével. Itt óhajtott *Ferenczért* imádkozni, mondá nekem, és neki köszönetet mondani...

— Az őszinte bánatkönyvéért, — jutott a grófnak eszébe. Föléledt lelkében a *Starkenbachék* házában töltött első estének emléke. Láta *Ferenczet* átszellemült arcczal, a mint a hitetlenül és gnyosan hallgatódzó *Viktóriának* gyermekkorában magasröptű álmairól beszél, melyek ama vágyban domborodtak ki, melyet előtte egy hercegi ifju foglalt versbe, ki azt kívánta, hogy sirjánál ketten imádkozzanak, ugymond:

Egyik szavamnak köszönje,
Hogy szíve tisztán maradt,
Őszinte bánatkönyvéért
Áldjon a másik hantom alatt.

Hallani véli *Viktóriának* éles hangját, amint büszkén tiltakozik az utolsó verssorok ellen. Mélyen meghatva beszéli el nejmének és barátjának ama jelenetet. Mily csodálatosak mégis az Istennek utjai! — fejezi be.

— És mi jóságosak! — teszi hozzá *József*. Kimondhatatlan vigaszul szolgál nekem, hogy szegény *Ferencz* öcsémet úgy vezérelte Isten, hogy legalább halálával elérte azt, ami után életében törekedett.

Fájdalmas emlékek fogták el *József* szívét, érezte a magánynak szükségét. Kezet szorit *Heisterberggel* és lassan távozik. *Leó* nehéz szívvel látja, mily fáradt lett tanítójának járása, mennyire megtört az alakja. Öcsésével együtt reményeinek javarészét elhantolta. Keblének bevérző sebe aligha fog tökéletesen begyógyulni.

Mari grófné is megrendült. Szemeiben könnyek csillognak.

— Ne sirj szívem! — vigasztalja őt ura. *József* megtalálta a helyes kifejezést: *Ferencz* boldognak magasztalható, hősi halála czélhoz vezette őt.

— Hálát is adok érte Istenemnek, míg csak élek! — kiált *Mari* grófné meghatottságtól remegő hangon, — úgy legalább avval a tudatta hagyta el a földet, hogy *nem hiába* élt.

(Vége.)

TAVIRATOK.

A klagenfurti hadgyakorlatok.

Klagenfurt, szept. 20. Ő Felsége elutazása előtt a hadgyakorlatok fővezetőségének tisztjei és a többi tábornokok felálltak a vár udvarán. Ő Felsége, az összes tisztkehez fordulva, köszönetet és elismerést mondott a vezérkar főnökének a tanulságos és sikerült rendezésért és a hadgyakorlatok czéltudatos vezetésért,

azután megköszönte a hadgyakorlatok fővezetőségének fáradságos és hasznos működését, majd kezét fogott Beck tábornaggyal és a csapatfőfelügyelővel, a többiek pedig katonai tisztelgessel bucsuzott el. Azután Ő Felsége Rainer főherceg oldalán kihajtatott a pályaudvarra. Noha nagyon korán volt még, az egész uton nagy közönség gyűlt össze és lelkesen üdvözölte az uralkodót. (M. T. I.)

Az aradi vértanuk emléke.

Budapest, szept. 20. (Saját tud. táv.) A főváros közgyűlése elhatározta egyhangulag, hogy október hatodikán úgy az aradi vértanuk, valamint gróf *Batthyány* Lajos sirjára koszorút helyez s az aradi ünnepélyen küldöttségileg képviselteti magát. — Az *Ugron-párt* a pártvezér lakásán tartott ülésén elhatározta, hogy mindnyájan elmennek az aradi gyászünnepélyre s a vértanuk szobrára koszorút helyeznek.

Méregkeverés.

Temesvár, szept. 20. (Saj. tud. táv.) Zsebelyen ismét egy méregkeverési bűntényt fedeztek fel. Egy jómodu parasztgazda gyanus körülmények közt hirtelen elhunyt. A tetemet felboncolják, mert azt hiszik, hogy felesége mérgezte meg.

A belgrádi összeesküvés megoldva.

Belgrád, szept. 20. (Saj. tud. táv.) Az a nagy hajsza, melyet *Sándor* király és Milán indítottak a radikális párt ellen a belgrádi merénylet alkalmából, most csufos kudarczczal végződött. *Knezevits*, a merénylő ugyanis megesküdött, hogy a többi vádlott teljesen ártatlan s félve a halálbüntetéstől, ő maga sodorta őket bele az összeesküvés vádjába. Ez ügyben a törvényszék szombaton hoz ítéletet.

Uralkodók utazása.

Koppenhága, szeptember 20. Az orosz csári pár ma délután a Sarkcsillag yachttal Kielbe utazott.

Malmö, szeptember 20. A Hohenzollern yacht, a melyen Vilmos császár utazik, viharos átkelés után tegnap este 1/2 9 órakor horognyt vetett az itteni kikötőben. (M. T. I.)

A pestis.

Oportó, szept. 20. A nép tegnap este kövel dobált meg egy kocsit, a mely orvosokat vitt a pestis áldozatainak felboncolásához. Két portugál orvos könnyű sérülést szenvedett. Három embert letartóztattak.

Montevideo, szept. 20. Az az egészségügyi bizottság, a melyet innen Asuncionba küldtek, megerősíti, hogy ott föllépett a pestis. (M. T. I.)

A francia vezérkari főnök betegsége.

Páris, szept. 20. Az Eclair jelentése szerint Brault tábornoknak, a hadsereg vezérkari főnökének állapota rosszabbra fordult. Attól tartanak, hogy nem éri meg a reggelt. (M. T. I.)

Transzvál.

Fokváros, szept. 20. Innen 1200 embert Kimberleybe küldtek.

London, szept. 20. Chamberlain és Milner között élénk táviratváltás folyik. Milner fontos kérdéseket intézett Oranje elnökéhez.

Pretória, szept. 20. A volksraad bizottsághoz utasította azt az új törvényjavaslatot, a

mely szerint a felségsértők és hazaárulók vagyona konfiskálendő. Azután zárt ülést tartott a volksraad. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület tülése.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató-választmánya e hó 20-án délután 3 órakor gróf Tisza István alelnök elnöklete alatt gyűlést tartott. Jelen voltak: Telegdy József alelnök, Beöthy László, Bérczy Imre, Bereczky Géza, Csapó Dezső, Géczy Lajos, Hirschmann Konrad, Kornstein Hermann, Lovassy Ferencz, Markovits Károly, Nagy Márton, Nyisztor Alajos, Plathy Miklós, Pohay Dezső, Örley Kálmán, Schlauch Nándor, Szathmáry N., Király Andor, Szunyogh Lóránd, Szunyogh Zsigmond, Szunyogh Péter, Vertán Antal választmányi tagok, Márkus László pénztáros, Weingärtner Andor titkár.

Gróf Tisza István elnök a tagok üdvözlésével a gyűlést megnyitja s felhívja a titkárt a tárgyak előterjesztésére.

1. Földmivvelésügyi miniszterium a hazai szőlőmivvelés jövedelmezőségének biztosítása és fokozása végett felhívja az együletet, hogy haszon oda, miszerint az egyes hegyvidékeken pincze-szövetkezetek létesüljenek; igazgató-választmány az elnök javaslatára kimondja, hogy felszólítja az egyes hegyvidékeket, hogy alkítsanak pincze-szövetkezeteket, valamint megbizza az elnökséget, hogy ezen tárgyról a tél folyamán népies előadásokat tartasson, továbbá ezen témának nagyobb propoganda eszközlése céljából, ezen tárgyat átteszi a választmány az egyesület kebelében alakított szövetkezet szervező bizottságnak.

2. Földmivvelésügyi miniszter felhívja az egyesületet, miszerint adjon véleményt a nagyváradi sertésvásár elhelyezése tárgyában.

Igazgató-választmány az elnök javaslatára kimondja, hogy a nagyváradi sertésvásárnak legjobb és megfelelőbb helyét a mostani szarvasmarha és lóvásártér mellett találja, minélfogva megbizza az elnökséget, hogy a választmánynak ezen határozatát a földmivvelésügyi miniszterrel indokolt felterjesztésben közölje.

3. Földmivvelésügyi miniszter értesíti az együletet, hogy az egyesület által javaslatba hozott területet minta-gazdaságnak nem találja alkalmasnak és más területet kér kijelölni.

Igazgató-választmány meglepetéssel vette a földmivvelésügyi miniszter leiratát, midőn már egy előbbi leiratában az egyesület javaslatát elfogadta K. Szüts János komádi kisgazdának birtokát minta-gazdaság céljaira s most midőn az állami kiküldött közbejöttével már a teljes megállapodás létre jött K. Szüts komádi lakossal a minta-gazdaság berendezésére vonatkozólag, akkor értesít arról, hogy a területet nem találja megfelelőnek; ennélfogva megbizza a választmányt az elnökséget, hogy irjon fel a földmivvelésügyi miniszterhez és világosítsa fel a minisztert arról, miszerint az egyesület által kijelölt terület teljesen megfelel és könnyen hozzá férhető.

4. Földmivvelésügyi miniszter értesíti az együletet, hogy az egyület felterjesztésére 40 évi hű szolgálatért, Lipták Ferencz, dr. Kertész Sándor, Maczák István és Német Sándor a díszérmet megkapták. Tudomásul véve.

5. Földmivvelésügyi miniszter Emich Gusztáv kert- és mezőgazdaságra «káros rovarok» című művének I-ső részét megküldte. Köszönettel fogadva.

6. Földmivvelésügyi miniszter Magyarország állattenyésztéséből fénykép albumot küldött. Köszönettel fogadtatik.

7. Földmivvelésügyi miniszter felhívta, az együletet, hogy úgy, mint mindkét télen, a f. év telén is rendezzen népies előadásokat.

Választmány megbizza az elnökséget, miszerint az egyesület által rendezendő népies előadások tárgyában részletes javaslatot terjesszen fel.

8. Beöthy László főispán felkérte az egyület elnökségét, hogy tegyen javaslatot a gazdaságokban huzamosabb ideig hűségesen szolgált cselédek és munkások javadalmazására vonatkozólag. Az elnökség erre vonatkozólag javas-

latát megtette a főispánnak. Tudomásul vétetett.

9. Biharmegye alispánja megkeresi az együletet, a vármegyében a közutak befásítására vonatkozólag adandó véleményes jelentéssel végett. Igazgató-választmány a megyei közutak befásításának sorrendjére vonatkozólag elfogadja az államépítészeti hivatalnak az egyesülethez tett előterjesztését; a mennyiben az azon vidékeken levő községi faiskolák elegendő faanyaggal szolgálnak. Az ültetendő fák minőségére vonatkozólag a választmány kimondja, hogy legcélszerűbbnek találná, ha az utak mentén kevés lombu gyümölcsfákat ültetnének. A befásítás vezetésére az illető községi faiskola kezelők szólittassanak fel.

10. Nagyvárad város az epreskerti szerződést aláírás végett átteszi; igazgató-választmány az epreskerti szerződést jóváhagyja és megbizza az elnökséget, hogy azt írja alá.

11. Országos gazdasági egyület megkeresi a biharmegyei gazdasági együletet, biztosítási szövetkezet létesítése tárgyában, megbizza a választmányt az elnökséget, hogy az országos gazdasági egyület ez iránti felhívását az egyület tagjainak küldje meg.

12. Temesmegyei gazdasági egyesület a földmivvelésügyi miniszterhez felterjesztett aziránti feliratát, hogy a gabona-tözdén csak magyar buza legyen, mint szokvány buza jegyezhető és csakis ez legyen a költéseknél szállítható — az egyesületnek megküldte.

Igazgató-választmány ezen fontos tárgy tárgyalására és önálló javaslat tételére gr. Tisza István elnöklete alatt Telegdy József, Kornstein Hermann, Markovits Antal és Schwartz Ferencz választmányi tagokból álló bizottságot küldötte ki.

13. Elnökségi jelentés a tél folyamán tartott szakelőadások kinyomatásáról és költségeiről Tudomásul vétetett.

14. Elnökségi jelentés az Erzsébet királyné emlékezetére létesített ligetről — tudomásul vétetett.

15. Elnökségi jelentés a nyár folyamán Mezöhegyesre rendezett tanulmányi kirándulásról — tudomásul vétetett.

16. Elnökségi jelentés a szegedi kiállításra a vármegyéből bemutatott állat- és termény csoportokról, mely szerint a vármegyei csoportos ló-kiállítás a 4-ik díjat nyerte, a csoportos szarvasmarha kiállítás pedig 7 pénzdíjat kapott, a csoportos termény-kiállítás pedig bronzéremmel lett kitéve.

Igazgató-választmány a kiállítás rendezése körül kifejtett tevékenységükért Wertheimstein Alfréd lótenyésztő bizott. elnöknek, Csapó Dezső, Csányi Imre, Pakay Dezső, Kornstein Herman, Szalontai Gazdakör és Weingärtner Andor e. titkárnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Ugyancsak köszönetet mond a választmány Bihar-megye törvényhatóságának a kiállítás céljára adományozott 500 frtért.

Schlauch Nándor urnak a kistenyésztők jutalmazására gyűjtött 137 frtért és mely összeg a Nagyváradon rendezendő lótenyésztési jutalomdíj kiosztása alkalmával lesz kiadva.

Weiner Miksa urnak, a kisgazdák állatjainak visszaszállításáért és a leszámolás teljesítéséért. Ezzel kapcsolatosan előterjeszteti Wertheimstein Alfréd a lótenyésztési bizottságnak javaslatát a lótenyésztési jutalom-díj kiosztása tárgyában. Igazgató-választmány a lótenyésztési bizottság elnökének javaslatát csekély módosítással elfogadta.

17. Elnökségi előterjesztés a vas megyei állattenyésztési szabályrendelet megváltoztatására vonatkozólag. Elfogadtatott.

Elnökségi előterjesztés a gazda, cseléd és munkás közötti jóviszony ápolására. Elfogadtatott.

Gr. Zichy Jenő, Pakay Dezső, Fodor Gyula, dr. Fráter Béla, Kiss Miklós rendes tagok felvétettek.

Jegyzőkönyv hitelesítésére Schlauch Nándor és Markovics Károly urak kéretvén fel, elnök a gyűlést berekeszti.

A választmányi ülés után a községi hitel-szövetkezetek tárgyában értekezletet tartottak, a melyen *Hajós* József, a központi hitelszövetkezet alelnöke is részt vett. Az értekezlet lefolyásáról holnapi számunkban referálunk.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 21.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	—	—	—	—	378.—
Magyar hitel	—	—	—	—	385.50
Allamvasut	—	—	—	—	847.75
Rimamurányi	—	—	—	—	345.53
Magyar jelzálog	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Délivasut	—	—	—	—	65.08

Határidők.

Budapest, szeptember 21.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 40,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	8.44
Buza áprilisra	—	—	—	—	8.79
Tengeri szept.	—	—	—	—	5.07
Uj tengeri	—	—	—	—	5.15
Rozs okt.	—	—	—	—	6.60
Zab okt.	—	—	—	—	5.10
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	11.80

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 21-én

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	117.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	95.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—	—	—	—	120.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	—	—	—	—	103.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	94.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	99.75
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	162.—
Tiszasabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	140.—
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	100.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	100.—
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	117.75

Osztrák korona járdék	—	—	—	—	100.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	187.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	90.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	381.50
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	370.52
Párisi vista	—	—	—	—	342.75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	95.69
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	58.00
London vista	—	—	—	—	120.70
20 márkás arany	—	—	—	—	11.76

SZERKESZTOI POSTA.

Előfizető. Igazsága van Uram Bátyámnak, hogy nincs erősebb nem a gyöngé nemnél. Isten ments, hogy haragjukat vonjuk magunkra. Csakis technikai okból halasztottam mára a folytatás és befejezés, mely után új, érdekfeszítő regénybe kezdünk.

NAGYVARADI SZINKÖR.

Evadbérllet 140. szám. Kisbérllet 140. szám. Páros. Páros.

Ma csütörtökön, szeptember hó 21-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
Fényes kiállítással, ötödször:

AZ ÖRDÖG PILULÁI.

Látványos bohóság 3 felvonásban, 15 képben, énekkel és tánczcal.

A képek czimei: I. felvonás: »A bűvös pilulák«. 1. kép: »A boszorkány receptje«. 2. kép: »A pilulák ereje«. 3. kép: »A menekülő és üldözők«. 4. kép: »A boszorkány-tanya«. 5. kép: »A bohóság istennője«. 6. kép: »Tündérorság«. II. Felvonás: »A bohóság és a boszorkány küzdelme«. 7. kép: »A varázsfürt«. 8. kép: »A boldok háza«. 9. kép: »A gyilkos beretva«. 10.

kép: »A levegőbe repült vonat«. 11. kép: »A bűvös vacsora«. 12. kép: »A bohóság kertje«. III. felvonás: »A bohóság diadala«. 13. kép: »A megzavart esküvő«. 14. kép: »A megijedott boszorkány«. 15. kép: »A bohóság birodalma«.

A darabban előforduló tánczok:

1. Az VI. képben: »Nagyfejűek táncza«. Tánczolták: Stadler Fr., Szabó D., Gerzsák K., Barabás K.
2. A XII. képben: »A kéményseprők táncza«. Tánczolták: 10 apró kéményseprő.
3. A XV. képben: a) »Nagy díszfelvonulás a bohóság alattvalóival.
b) »Matróz-táncz«. Tánczolták: Farkas Emma, Lengyel Klári, Lengyel Margit, Miklósi Margit, Miklósi Mariska, Vankné-Zách Terka, Stadler Frigyes.
c) »Grosswardein«. Tánczolták: Fehérvári Anna, Fehérvári Erzs, Fehérvári Miska, Lengyel Irén, Szabó Erzs, Winkler Katicza.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, szeptember hó 22-én

Itt először:

A fehér csikó.

Vigjáték 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.															
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.													
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00							
V.-Velenze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 51	Déva-Ványa	4 37	3 03	V.-Velenze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 51	Déva-Ványa	4 37	3 03				
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	3 05	Körös-Ladány	5 13	4 12	Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	3 05	Körös-Ladány	5 13	4 12				
Kajdó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	3 17	Szeghalom	5 40	4 23	Kajdó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	3 17	Szeghalom	5 40	4 23				
Magya. Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	3 36	Vésztő	6 12	5 02	Magya. Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	3 36	Vésztő	6 12	5 02				
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 05	Kót	6 38	6 95	Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 05	Kót	6 38	6 95				
Drág-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	4 21	Iráz	6 52	6 26	Drág-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	4 21	Iráz	6 52	6 26				
Magyar-Cséke	6 50	4 58	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	4 32	Komádi	7 10	7 59	Magyar-Cséke	6 50	4 58	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	4 32	Komádi	7 10	7 59				
Dused	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 49	Nagy-tóti	7 22	7 15	Dused	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 49	Nagy-tóti	7 22	7 15				
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Kót	9 19	5 14	Szakál	7 48	7 42	Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Kót	9 19	5 14	Szakál	7 48	7 42				
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	5 32	Körösszeg	8 11	8 19	Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	5 32	Körösszeg	8 11	8 19				
Gyanta	8 12	6 11	Dused	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 33	Gyanta	8 12	6 11	Dused	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 33				
Sólyom	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 56	Sólyom	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 56				
Borz	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 19	Borz	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 19				
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34	Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34				
Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50									Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50								
Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31									Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31								
Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45									Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45								
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenze	10 01	9 09									Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenze	10 01	9 09								
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19									Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19								

Székelyhid—Margitta

Margitta—Székelyhid

V. v.		V. v.		V. v.		V. v.					
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56	Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56
V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08	V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26	Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid érk.	5 54	6 07	Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid érk.	5 54	6 07

Fürdő-vonatok.

Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.			
Nagyvárad	7 30	9 50	Nagyvárad	7 24	9 40	Nagyvárad	7 00	9 10	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 20	9 30	Nagyvárad	7 30	9 40
Nagyvárad vásártér	7 24	9 40	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 00	9 10	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 20	9 30	Nagyvárad	7 30	9 40
Várad-Velenze	7 10	9 20	Nagyvárad	7 00	9 10	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 20	9 30	Nagyvárad	7 30	9 40	Nagyvárad	7 40	9 50
Rontó	7 7	9 17	Nagyvárad	7 00	9 10	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 20	9 30	Nagyvárad	7 30	9 40	Nagyvárad	7 40	9 50
Püspök-fürdő	8 9	10 19	Nagyvárad	7 00	9 10	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 20	9 30	Nagyvárad	7 30	9 40	Nagyvárad	7 40	9 50
Félix-fürdő	4 55	7 37	Nagyvárad	7 00	9 10	Nagyvárad	7 10	9 20	Nagyvárad	7 20	9 30	Nagyvárad	7 30	9 40	Nagyvárad	7 40	9 50

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A *-gal jellettek feltételes megálló helyek.